

Hvem har ansvaret for min fødsel?

Vi lever i et velfærdssamfund. Social- og sundhedshjælpere tager ansvaret for vores forældre på ældrecentret. I skolen tager pædagoger og lærere ansvaret for vores børn. Men hvem bør tage ansvaret for min fødsel?

Før var fødslen en omstændighed, en nødvendighed eller slet og ret et vilkår når man blev gravid. I dag er fødslen bundet til en lang række valg omkring smertelindring, fødestillinger og om muligt også kejsersnit. Men giver man et valg åbnes der samtidig for en række fravalg. Det man i sundhedsvæsenet ofte glemmer, er at der ved et fravalg også gemmer sig et fravalg af ansvar. Der er noget man ikke kan eller vil og derfor overdrages ansvaret til de sundhedsprofessionelle. På et sygehus med patienter er det godt sådan. Men hvor meget ansvar kan vi overdrage til andre i forbindelse med fødslen? Jeg vil her anlægge et eksistentielt perspektiv.

Det særligt kendetegnende ved mennesket er vores mulighed for at træffe valg i livet. Pindsvinet står ikke ved vejkanten og overvejer den videre færd. Enten går pindsvinet over vejen eller også gør den ikke. Iflg. Kierkegaard er det vores evne til at vælge, der kendetegner det specifikt menneskelige. Kunne vi blot leve som liljen på marken eller fuglen under himlen, hvor livet lever sig selv. Men det kan vi ikke. Vi skal hele tiden vælge og ikke sjældent fortryder vi vores valg. Som Kierkegaard ironisk formulerer, vil vi både fortryde hvis vi gifter os men også hvis vi ikke gifter os. Vi kommer til at fortryde begge dele. Ikke desto mindre må vi vælge - det er vores lod. Hvis vi fravælger valget fravælger vi livet. Vi melder os ud af livet uden at kunne melde os ind andre steder.

For den gravide er der på samme måde skabt en række valg, hvor vi ofte glemmer selve fravalget. Fravalget af smerte eller sågar fravær af min egen deltagelse under fødslen. Eksistentielt vil hele forskellen bestå i hvem der tager ansvar for valget. Angår valget kejsersnit kan ansvaret baseres på et fagligt skøn og/eller kvindens eget ønske. I det sidste tilfælde er der ikke blot tale om et valg men samtidig et muligt fravalg af tilstedeværelse. Eksistens betyder fra latin at træde frem. At vi træder frem på scenen og spiller den rolle vi har fået. Det kan være særdeles hårdt, hvis man har fået rollen som syg eller døende osv.

Men heldigvis står man ikke alene på scenen. Men hvis vi slet ikke går ind på scenen står vi i skyggen af vores eget liv. Eksistentielt kaldes det for fremmedgørelse.

Pointen er, at giver vi den gravide et valg giver vi samtidig muligheden for et eksistentielt fremmedgørende fravalg. Et fravalg af ansvar. I Danmark giver det mening at spørge: Hvem tager ansvar for min fødsel? Eksistentielt er det et absurd spørgsmål. Det er det samme som at spørge: hvem tager ansvaret for mit liv. Med fødslen som eksempel er lægen der FOR kvinden og jordemoderen er MED kvinden men det er kun kvinden der ER fødende. Kejsersnit på moders ønske er således et eksistentielt anliggende. Billedligt kan vi forestille os et maratonløb, hvor målstregen ikke blot afslutter løbet men samtidig skaber løbets helhed. På samme måde vil fødslen ikke blot afslutte graviditeten men samtidig gøre graviditeten til en helhed. Der har længe været fokus på kvindens ønske om kejsersnit fra et historisk, medicinsk, økonomisk, sociologisk og psykologisk perspektiv. Men den filosofisk-eksistentielle dimension synes at mangle, hvor valget og ikke mindst fravalget af fødslen kan frarøve kvinden en meningsgivende opgave.